

Рис. 4. Порівняльний аналіз зміни показників самооцінки духовних якостей особистості (СДЯО) та індексу якості агресивності (ІАЯ) юних боксерів Броварського вищого училища фізичної культури (БВУФК) і Донецького вищого училища олімпійського резерву (ДВУОР)

Що стосується результатів дослідження якості агресивності, то як і потрібно очікувати, рівень її за значеннями ІАЯ залишається високим у боксерів обох груп незалежно від територіального їх розподілу ($4,0 \pm 0,88$ бала у спортсменів БВУФК та, відповідно, $8,5 \pm 1,32$ балів – ДВУОР). Хоча не можна не вказати на той факт, що і в цьому випадку, рівень агресивності залишається вірогідно вищим ($t = 2,84$; $P < 0,05$) у юних боксерів ДВУОР порівняно з їх однолітками – представниками БВУФК.

ВИСНОВКИ

1. Чинник спрямованості тренувального процесу по-різному впливає на прояв агресивності та динаміку формування і розвитку патріотизму. Так, високий рівень агресивності спостерігається у представників швидкісно-силових видів спорту (у нашому випадку, у боксерів) і, відповідно, низький – у підлітків видів спорту, що переважно розвивають якість витривалості (наприклад, у плавців). Встановлено також, що під впливом тренувальних занять на витривалість достовірно покращуються зміни показника СДЯО, тоді як у підлітків швидкісно-силових видів спорту мають місце менш виражені зрушення в самооцінці почуття патріотизму.

2. Серед інших чинників, що впливають на формування агресивності та патріотичних почуттів у юних спортсменів ми також виділяємо фактор мотивованої, що зумовлений воєнними подіями на Сході України, духовної та моральної «перебудови» національного світогляду молодого покоління.

ЛІТЕРАТУРА

- Грибан В. Г. Валеологія : [навч. посіб.] / В. Г. Грибан. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 256 с.2
- Загородня А. Сучасне розуміння патріотичного виховання молоді / А. Загородня // Теорія та методика управління освітою. – 2013. – № 10. – Режим доступу до журн.: <http://time.umo.edu.ua/docs/10/6.pdf>
- Кабачков В. А. Влияние занятий различными видами спорта на психическую устойчивость и физическую подготовленность подростков с асоциальным поведением / В. А. Кабачков, С. Ю. Тюленков, В. А. Куренцов // Теория и практика физической культуры. – 2003. – № 10. – С. 60–63.
- Кретти Брайент Дж. Психология в современном спорте / Кретти Брайент Дж.; пер. с англ. Ю. Л. Ханина. – М. : Физкультура и спорт, 1978. – 224 с.
- Хорошуха М. Ф. Основи здоров'я юних спортсменів : монографія / Михайло Федорович Хорошуха; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К. : НУБіП України, 2014. – 722 с.
- Шумакова Н. Ю. Взаимосвязь физических упражнений с агрессивным поведением подростков / Н. Ю. Шумакова // Теория и практика физической культуры. – 2002. – № 9. – С. 53–56.
- Helsper W. Zur "Normalität" jugendlicher Gewalt : Sozialisationstheoretische Reflexion zum Verhältnis von Anerkennung und Gewalt / W. Helsper, & H. Wenzel (Eds.) // Pädagogik und Gewalt. – Opladen : Leske & Budrich, 1995. – P. 113–154.
- Lorenz K. Das sogenannte Böse : Zur Naturgeschichte der Aggression / K. Lorenz. – Deutscher Taschenbuch Verlag, 1998. – 272 s.
- Lueshen G. Cheating in sport / G. Lueshen // Social Problem in Athletics : Essays in the Sociology of sport. – Urbana Chicago – London : Univ. Illinois Press, 1976. – P. 71–73.
- Parrens H. Neuformulierungen der psychoanalytischen Aggression – theorie und Folgerungen für die Klinische Situation / H. Parrens // Forum der Psychoanalyse. – 1993. – Nr. 9. – S. 107–121.
- Pratley R. Strength training increases resting metabolism rate and norepinephrine levels in healthy 50 – to 65 – yr-old men / R. Pratley, B. Nicklas, M. Rubin, J. Miller, A. Smith, B. Hurley, A. Goldberg // J. Appl. Physiol. – 1994. – Vol. 76. – Nr. 1. – P. 133–137.

УДК 378+796.412

Цюлковська А. І., Фролова О. О.
Маріупольський державний університет, м. Маріуполь

ОЦІНКА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДІ

Студентська молодь у всіх країнах світу, в тому числі і Україні, становить одну з найбільш соціально активних і суспільно значущих груп суспільства. На основі результатів отриманого аналізу були виділені найбільш актуальні соціально-педагогічні проблеми студентської молоді, сформульовано відповідні задачі, спрямовані на їх подолання, і виділені критерії, що дозволяють судити про ефективність вирішення цих завдань. Всі вони

використовуються в педагогічному процесі нашого ВУЗу.

Ключові слова: фізичне виховання, студентська молодь, соціально-педагогічний потенціал, навчально-методичні програми.

Циолковская А.И., Фролова О.А. Оценка социально-педагогического потенциала в физическом воспитании молодежи

Студенческая молодежь во всех странах мира, в том числе и Украине, составляет одну из наиболее социально активных и общественно значимых групп. В результате проведенного анализа, нами были выделены наиболее значимые социально-педагогические проблемы физического воспитания студенчества, определены соответствующие задачи, направленные на их решение, выделены критерии, позволяющие судить об результативности решения этих задач. Все они используются в педагогическом процессе нашего ВУЗа.

Ключевые слова: физическое воспитание, студенческая молодежь, социально-педагогический потенциал, учебно-методические программы.

Ciolkowska A. I., Frolova O. A. Assessment of the socio-pedagogical potential in the physical education of youth

Students all over the world, including Ukraine, is one of the most socially active and socially significant groups in society. The formation of the social potential of the young generation is in the process of learning the functions and roles that are accepted in the given social environment. This is an environment (family, peers, school, etc.) should create optimal conditions for disclosure and development of all components of the youth potential to achieve the greatest efficiency of its formation. Systematic physical activity during the period of study at the university was largely designed to promote the formation and improvement of valuable qualities and personality traits. Rational use of youth potential is in the process of social reproduction and its performance is determined by the directions and ways of realizing this potential. Based on the results obtained of the analysis we have selected the most urgent socio-pedagogical problems of students, formulated the corresponding problems to overcome them, and highlighted the criteria to judge the effectiveness of these tasks. All of them are used in the pedagogical process of our University. The Department of physical education, sport and health of the Mariupol humanitarian University have developed a socially-oriented system of physical education students. This program includes all performance criteria and can serve as a basis for further implementation at the regional level, to promote physical culture among young people. The results of the study showed that the current teaching programs in physical education should be tailored to the needs of students of a particular University.

Key words: physical education, students, socio-pedagogical potential, educational programs.

Студентська молодь у всіх країнах світу, в тому числі і Україні, становить одну з найбільш соціально активних і суспільно значущих груп суспільства.

Формування соціального потенціалу молодого покоління здійснюється в процесі засвоєння ним тих функцій і ролей, які прийняті в даному соціальному середовищі. Це середовище (сім'я, однолітки, школа та інш.) повинно створювати оптимальні умови для розкриття і розвитку всіх складових молодіжного потенціалу, щоб досягти найбільшої ефективності його формування [1, с. 97].

Систематичне фізичне навантаження в період навчання у ВНЗ значною мірою покликана сприяти формуванню та удосконаленню цінних якостей і властивостей особистості, які особливо необхідні молодим спеціалістам в умовах інтенсифікації виробничої діяльності [1, с.37; 3, с.54]. Це, насамперед, гарне здоров'я, висока розумова і загальна фізична працездатність, творча активність і довголіття.

Спрямоване використання засобів фізичної культури у вищезазначених цілях має відповідати тим актуальним проблемам, які існують у суспільстві і потребують вирішення. На їх подолання має бути орієнтоване освіту всіх рівнів підготовки, а особливо регіональна система фізичного виховання молоді. А щоб робота цієї системи була керованою, контрольованою і коригованою, необхідна і сукупність критеріїв оцінки ефективності.

Фізичне виховання молоді, як соціальна сфера, повноцінно здійснює свою місію тільки тоді, коли сам процес фізичних навантажень орієнтований не тільки на рішення специфічних завдань (формування фізичної культури, підвищення рухової активності, зміцнення здоров'я громадян та інш.), але і на реалізацію соціальних (адаптивної, комунікативної, виховної тощо) функцій [3, с.114].

Разом з тим, не дивлячись на велику кількість досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених [1-7], присвячених удосконаленню освіти з фізичного виховання, рівня фізичної підготовленості, сформованості здоров'я, адаптивних здібностей, механізмів функціональної стійкості до впливу несприятливих факторів зовнішнього середовища (соціальної, виробничої, природного та інш.) на сучасну молодь, робіт присвячених оцінці соціально-педагогічного потенціалу у фізичному вихованні, ще не багато.

Мета – аналіз наявного соціально-педагогічного потенціалу сучасного Вузу, з подальшою розробкою механізмів оцінки ефективності системи фізичного виховання.

Результати дослідження

Рациональне використання молодіжного потенціалу здійснюється в процесі суспільного відтворення, а його результативність визначається напрямками і способами реалізації цього потенціалу (рекреація, діяльність у культурній, соціальній або політичній сферах суспільного життя).

На думку Лукача В.С., формування, розвиток і реалізація соціального потенціалу молодого покоління здійснюються під впливом трьох взаємопов'язаних факторів [2, с.39], мал.1.

Малюнок 1. Фактори формування соціального потенціалу молоді

Як бачимо з малюнка, соціальний потенціал молоді включає в себе такі структурні елементи – демографічний, освітній, трудовий та культурний потенціал, потенціал здоров’я, цивільний потенціал; духовно-моральний потенціал, а також відносини між ними.

Порівняння та аналіз науково-методичної літератури, присвяченої формуванню фізичного виховання в ВУЗах України не фізкультурного профілю, за 2010-2014рр, відобразив що в більшості випадків враховує стан здоров’я студентів, рівень фізичної підготовленості та фізичного розвитку, характер майбутньої професійної діяльності і не завжди соціально-педагогічну складову.

Узагальнюючи отриманий аналітичний матеріал, можна сказати що, в Україні, серед проблем молоді сьогодні виділяються:

- ціннісна невизначеність;
- нездатність та/або неможливість раціонально організувати своє дозвілля;
- невизначеність життєвих (у тому числі професійних) планів і перспектив, відчуття власної не затребуваності суспільством.

Найбільш значущими, на нашу думку, причинами виникнення та існування проблем будуть:

- відсутність привабливих для молоді суспільно значущих видів спорту;
- послаблення духовно-морального, громадянсько-патріотичного виховання молоді;
- відсутність привабливою для молоді сфери суспільної самореалізації.

Характер названих проблем та їх причини дозволяють стверджувати, що регіональна, соціально-орієнтована система фізичного виховання молоді повинна сприяти їх вирішенню.

Таким чином, спрямоване використання потенціалу фізичної культури для вирішення соціально-педагогічних завдань може здійснюватися по трьом взаємопов’язаним напрямкам діяльності:

— просвітницька робота (пропаганда активного відпочинку та здорового способу життя, опис способів раціональної організації вільного часу, освіта в області фізичної рекреації як способу організації дозвілля, можливості збагачення власного культурного досвіду, характеристика сфери прикладання сил молоддю, можливої суспільно корисної діяльності);

— організація суспільно корисної діяльності у відповідності з інтересами молоді, спрямованої на підвищення громадянської активності, підвищення почуття власної соціальної корисності, консолідації молоді навколо особистісно-значущого і суспільно корисного справи тощо;

— організація активного відпочинку дітей, підлітків, молоді, пропаганда занять фізичною культурою і спортом

На цій основі ми розробили сукупність критеріїв ефективності функціонування вузівської системи фізичного виховання молоді, які відображені у таблиці.

Таблиця

Сукупність критеріїв ефективності вузівської системи фізичного виховання молоді

Назва групи	Критерії ефективності	Показники
1. Фізкультурно-спортивні критерії	1.1. Підвищення рухової активності молоді в режимі дня, тижня, місяця, року.	- Збільшення кількості юнаків та дівчат, які регулярно займаються фізичними вправами в різних формах. - Знання рухливих і спортивних ігор. - Усвідомлення користі рухомого відпочинку для

	1.2. Збільшення кількості дітей, підлітків, представників учнівської молоді, організовано займаються спортом (що відвідують спортивні секції та школи).	організму. - Поліпшення самопочуття, зниження втоми. - Зниження рівня захворюваності. - Підвищення рівня фізичної підготовленості.
	1.3. Підвищення змагального та суддівського досвіду у студентів фізкультурних спеціальностей та вихованців спортивних шкіл.	- Збільшення кількості змагань за рік, в яких респонденти взяли участь в якості спортсменів та суддів.
2. Соціально-педагогічні критерії	2.1. Раціональна організація вільного часу молоді	- Підвищення рейтингу рухомих форм організації дозвілля за рахунок раціональної перебудови вільного часу (зменшення часу, відведеного на «безцільні гуляння» з однолітками, комп'ютерні ігри тощо, але не за рахунок інших раціональних форм організації дозвілля (театр, читання книг, участь у творчих колективах тощо)
	2.2. Підвищення громадянської активності молоді.	- Збільшення кількості дітей, підлітків, молоді, добровільно і свідомо беруть участь у різних формах суспільно корисної діяльності. - Збільшення кількості дітей, підлітків, представників учнівської молоді, які є ініціаторами і організаторами суспільно корисної діяльності.
3. Особистісно-психологічні критерії	1. Підвищення почуття соціальної значущості.	- Розуміння власних можливостей і способів принести користь суспільству. . - Задоволеність можливістю займатися суспільно корисною діяльністю.
	2. Становлення життєвих планів особистості	- Визначеність життєвих і професійних цілей; підвищення мотивації навчальної діяльності. - Підвищення свідомості професійного вибору (методи діагностики: анкетування, бесіда). - Підвищення цінності ефективного професійного праці.
	3. Становлення системи гуманістичних ціннісних орієнтацій (толерантність, цінність освіти, професійної діяльності, патріотизм);	- Задоволеність професійним вибором. - Оптимальність професійної мотивації.
	4. Підвищення професійної спрямованості особистості (для студентів).	

На основі результатів отриманого аналізу нами були виділені найбільш актуальні соціально-педагогічні проблеми студентської молоді, сформульовано відповідні задачі, спрямовані на їх подолання, і виділені критерії, що дозволяють судити про ефективність вирішення цих завдань. Всі вони використовуються в педагогічному процесі нашого Вишу. На кафедрі фізичного виховання, спорту і здоров'я людини Маріупольського гуманітарного університету розроблена соціально-орієнтована система фізичного виховання студентів. Дана програма включає всі критерії ефективності і може послужити основою для подальшого її впровадження на регіональному рівні, для пропаганди фізичної культури серед молоді.

ВИСНОВКИ. Таким чином, результати дослідження показали, що соціально-педагогічний потенціал у фізичному вихованні молоді має постійно вдосконалюватися і розвиватися. Всі наявні навчально-методичні програми з фізичної культури повинні розроблятися з урахуванням потреб студентської молоді конкретного ВУЗу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Харченко С. Я. Соціальна педагогіка: технологічний аспект : наук.-метод. посіб. : у 2 ч. / С. Я. Харченко, Н. П. Краснова, Л. П. Харченко – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2010. – Ч. 1. – 383 с.
2. Лукач В.С. Дослідження питання відношення студентської молоді до занять фізичною культурою і спортом / Матеріали міжнародної електронної науково-практичної конференції – К.: Видавничий центр НУБіП України, 2014. – С.39-41
3. Фролова Л. С. Вступ до спеціальності «Фізичне виховання» [навчально-методичний посібник] / Л.С. Фролова – Черкаси: ПП «Беденко В.П.»- 2014. – 282 с.
4. Dijon U. F. R. S., Grasso B., Mariucci P. Training a polyfunctional teacher in the dialogue of culture and sport //TRAINING. – 2013. – Т. 13. – №. 2. – С. 493-497.
5. Groom R. The coach supporting athlete learning //Routledge Handbook of Sports Coaching. – 2012. – С. 96.
6. Nikitina N. I. et al. Socio-Pedagogical Support of Child's Upbringing in a Tutorial Family //Mediterranean Journal of Social Sciences. – 2015. – Т. 6. – №. 3 S3. – С. 165.

7. Samek D. R. et al. High school sports involvement diminishes the association between childhood conduct disorder and adult antisocial behavior //Journal of Adolescent Health. – 2015. - Page: 1-6

УДК 616.12-008.46

Чеховська Мар'яна Ярославівна
Львівський державний університет фізичної культури, м. Львів

АЛГОРИТМ ОБСТЕЖЕННЯ ДІТЕЙ З ХРОНІЧНОЮ СЕРЦЕВОЮ НЕДОСТАТНІСТЮ

Серцева недостатність найчастіше, як ускладнення серцево-судинних захворювань, негативно впливає на фізичний, функціональний та психоемоційний стан, а відповідно на якість життя дитини. Розроблено алгоритм обстеження дітей з хронічною серцевою недостатністю. Запропоноване обстеження є комплексним і дозволяє виявити проблеми не лише з боку серцево-судинної системи, що дозволяє індивідуально дібрати засоби для реабілітації.

Ключові слова: серцева недостатність, діти, фізична реабілітація, обстеження.

Chekhovska Maryana Algorithm of examination of children with chronic heart failure.

One of the most frequent complications of heart diseases that lead to premature disability, reduced quality of life and mortality is heart failure (HF). It negatively affects on physical, functional and psycho-emotional state of the child.

Research aim - to develop an algorithm of examination of children with chronic heart failure.

Research methods: theoretical analysis and generalization of scientific and methodological data and global Internet information network.

We have developed an algorithm of examination of children with chronic heart failure that includes two components: cardiac examination and rehabilitation examination.

Cardiac examination of patient allows cardiologist identify its membership to the group of HF I-IIA or to the group of HF IIB-III.

In our research patients of group of HF I-IIA have further examination (rehabilitation). Rehabilitation examination includes medical history survey, using our questionnaire, and using four interrelated components: assessment of emotional state and quality of life, evaluation of the functional state of the musculoskeletal system, evaluation of cardio-respiratory and autonomic systems, evaluation of physical development and exercise tolerance.

To overcome existing physical, functional and psycho-emotional disorders in children with chronic heart failure effectively we should follow developed algorithm of examination. Therefore, examination should be comprehensive and include not only researches of cardiovascular system that will provide an opportunity to identify a variety of disorders in different body systems, consider the individual characteristics of the child. Determined results will allow us to define child's problem, create tasks of the rehabilitation process and further rehabilitation strategy.

Prospect for further research is developing a physical rehabilitation program for children with chronic heart failure.

Key words: heart failure, children, physical rehabilitation, examination.

Чеховская Марьяна Ярославовна Алгоритм обследования детей с хронической сердечной недостаточностью

Сердечная недостаточность чаще всего как осложнение сердечно-сосудистых заболеваний негативно влияет на физическое, функциональное и психоемоциональное состояние, а соответственно на качество жизни ребенка. Разработан алгоритм обследования детей с хронической сердечной недостаточностью. Предложенное обследование является комплексным и позволяет выявить проблемы не только со стороны сердечно-сосудистой системы, что соответственно позволяет индивидуально подобрать средства для реабилитации.

Ключевые слова: сердечная недостаточность, дети, физическая реабилитация, обследование.

Постановка проблеми і аналіз останніх досліджень. Одним із найбільш частих ускладнень серцево-судинних захворювань, що передчасно призводить до інвалідності, зниження якості життя (ЯЖ) та смертності є серцева недостатність (СН) (Чазов Е.И., 2002; Болла С.Дж. у співавт., 1995; Воронков Л.Г. у співавт., 1998; Кушаковский М.С., 1998).

Поширеність даного синдрому у дітей вказує на необхідність ранньої діагностики та підвищення ефективності лікування СН у дітей (Т.В. Марушко, Т.П. Шевченко, 2014). Оскільки фізичну реабілітацію застосовують у тій чи іншій формі при всіх захворюваннях серцево-судинної системи і на всіх етапах реабілітації (Каптелина А.Ф., Лебедева И.П., 1995; Мухін В.М., 2009), важливим компонентом діяльності фахівця фізичної реабілітації є проведення реабілітаційного обстеження. Воно дає змогу визначити наявні порушення з боку різних систем, а це має ключове значення для встановлення реабілітаційного діагнозу, планування та прогнозування процесу фізичної реабілітації [11].

Програма реабілітації повинна враховувати особливості фізичного стану, наявність супутніх захворювань або післяопераційних ускладнень пацієнтів. Ретельне обстеження хворого і встановлення його реабілітаційного діагнозу є підґрунтям побудови програми реабілітації [3, 11, 25].

Саме тому, ефективність фізичної реабілітації дітей з хронічною серцевою недостатністю (ХСН) можна забезпечити шляхом комплексного впливу, який визначається насамперед проведенням обстеження, що впливає на зміст програми реабілітації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконується згідно із Зведеним планом науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011 – 2015 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 4.2. «Фізична реабілітація неповносправних з порушеннями діяльності опорно-рухового апарату» (номер держреєстрації 0111U006471).

Мета – розробити алгоритм обстеження дітей з хронічною серцевою недостатністю.